

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ, ДЕРЖАВНИЙ НАГЛЯД І ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ

1 Органи державного управління охороною праці

2 Органи державного нагляду за станом охорони праці

3 Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці

1. Органи державного управління охороною праці

Державне управління охороною праці здійснюють:

- Кабінет Міністрів;
- Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з нагляду за охороною праці;
- Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади;
- Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування.

Головною метою органів державного управління є комплексне розв'язування завдань на основі Загальнодержавної національної програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, що сприятиме вирішенню питань правового, організаційного, матеріально-технічного, наукового та економічного забезпечення робіт у сфері охорони праці.

Органи управління охороною праці спрямовують свою діяльність на формування безпечних і нешкідливих умов праці, розробляють відповідні заходи та рішення щодо реалізації реальних можливостей і термінів виконання загальнодержавної національної програми.

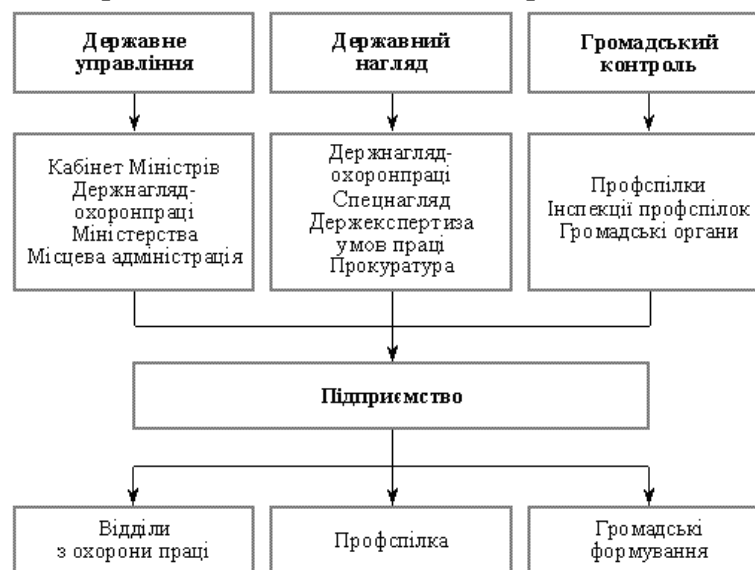

Схема. Органи, які здійснюють управління, нагляд і контроль за станом умов праці та охорони праці

В міністерствах та органах центральної виконавчої влади створені структурні підрозділи з охорони праці, які мають такі функції:

- здійснюють, реалізують управління охороною праці на державному рівні;
- контролюють виконання управлінських рішень;
- здійснюють нормативну діяльність, розробляють та затверджують нормативно-правові акти та зміни до них і т. ін.

Місцеві державні адміністрації в межах відповідних територій формують фонд соціального страхування від нещасних випадків і забезпечують виконання цільових регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища.

У складі місцевих державних організацій є підрозділи з охорони праці, які здійснюють контроль за дотриманням суб'єктами підприємницької діяльності нормативно-правових

актів про охорону праці, забезпечують соціальний захист працівників, зайнятих на роботах зі шкідливими та небезпечними умовами праці та ін.

Органи місцевого самоврядування в межах міських, селищних і сільських територій для виконання своїх функцій у сфері охорони праці також створюють відповідні підрозділи або призначають спеціалістів з охорони праці. У межах своєї компетенції вони забезпечують належне утримання й безпечну експлуатацію об'єктів житлово-комунального господарства та дотримання вимог охорони праці працівниками цих об'єктів.

Регіональні програми поліпшення стану безпеки, умов праці та виробничого середовища, а також заходи з охорони праці у складі програм соціально-економічного з культурного розвитку регіонів забезпечуються державним фінансуванням.

2. Органи державного нагляду за станом охорони праці

Державний нагляд за дотриманням законодавства правил і норм з охорони праці здійснюють спеціальні інспекції, комітети та інші органи в які входять:

- Державний комітет України по нагляду за безпечним веденням гірничо - промислових робіт (Держгірпромтехнагляд України);
- Державні органи санітарно-епідеміологічного нагляду в системі Міністерства охорони здоров'я;
- Державний пожежний нагляд в системі Міністерства надзвичайних ситуацій;
- Державний комітет з ядерної та радіаційної безпеки Міністерства екології та природних ресурсів.

Усі наведені органи діють незалежно один від одного в межах своєї компетенції на підставі відповідних Положень, затверджених Кабінетом Міністрів. Однак координація роботи вище зазначених органів покладається на Держгірпромтехнагляд (Положення №29/2003 ввід 16.01.2003)\

Повноваження й права органів державного нагляду за станом охорони праці

Державний комітет нагляду за безпечним веденням промислових і гірничих робіт, здійснює контроль відповідно до своїх повноважень за:

- станом безпеки виконання робіт у вугільній, гірничорудній, гірничо-хімічній, металургійній, нафто- і газодобувній промисловості, промисловості мінеральних добрив, при проведенні геологорозвідувальних та інших гірничих робіт, підконтрольних комітету;
- будівництвом та експлуатацією систем газопостачання, проведенням робіт, пов'язаних з транспортуванням, зберіганням і використанням природного і зрідженого газу, а також на усіх вибухо- і пожежо-небезпечних, хімічних та нафтохімічних виробництвах;
- зберіганням, використанням і обліком вибухових речовин;
- виготовленням, монтажем і безпечною експлуатацією підйомних споруд, котельних установок і посудин, що працюють під тиском, трубопроводів для пари і гарячої води;
- будівництвом, реконструкцією та експлуатацією будівель і споруд, об'єктів підвищеної і потенційної небезпеки, і.т.ін.

Основним завданням комітету є підготовка пропозицій щодо формування та забезпечення державної політики у сфері охорони праці, промислової безпеки й страхування ризиків виробничої безпеки. Комітет реєструє об'єкти підвищеної небезпеки, великотоннажні автомобілі та інші технологічні транспортні засоби, що не підлягають експлуатації на дорожній мережі загального користування.

Державний санітарний нагляд Міністерства охорони здоров'я відповідно до Положення, здійснюють нагляд за:

- умовами праці на об'єктах господарювання;

- дотриманням санітарного законодавства під час проектування, будівництва та експлуатації промислових підприємств;
- дотриманням гігієнічних норм, санітарно-технічних і санітарно-протиепідеміологічних правил при використанні шкідливих та небезпечних речовин;
- дотриманням заходів, що запобігають забрудненню ґрунтів, водойм та атмосферного повітря хімічними речовинами, шкідливими відходами виробництва і побуту.

Органи санітарного нагляду визначають пріоритетні заходи щодо профілактики захворювань та охорони здоров'я населення від шкідливого впливу чинників навколишнього середовища, здійснюють розслідування та облік професійних захворювань та отруєнь.

Органи державного пожежного нагляду в системі МНС контролюють дотримання правил пожежної безпеки на підприємствах, при експлуатації приміщень, зберіганні і застосуванні пожежонебезпечних речовин; стежать за наявністю та станом засобів пожежогасіння; проведення протипожежних заходів; діяльність пожежних служб та формувань; проводять роз'яснювальну роботу та навчання.

Посадові особи наведених органів нагляду беруть участь у прийнятті в експлуатацію виробничих об'єктів та об'єктів соціально-культурного призначення.

Посадові особи органів нагляду відповідно до своїх повноважень мають право:

- безперешкодно відвідувати підконтрольні підприємства з метою перевірки дотримання законодавчих актів з питань, віднесених до їх компетенції, отримувати на них усні чи письмові пояснення від роботодавця;
- призупиняти або обмежувати експлуатацію окремих виробництв, дільниць, цехів, які створюють загрозу життю працюючих до їх усунення;
- видавати роботодавцям обов'язкові до виконання приписи про усунення порушень та недоліків у справі охорони праці;
- винних працівників у порушенні чинного законодавства з охорони праці притягати до адміністративної відповідальності;
- надсилати роботодавцям подання про невідповідність окремих посадових осіб займаним посадам або передавати ці матеріали в органи прокуратури для притягнення їх до відповідальності, згідно із законом.

Рішення органів державного нагляду є обов'язковим для виконання центральними й місцевими органами влади місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями та громадянами.

Вони мають право направляти адміністрації подання про звільнення з посади або накладання дисциплінарного стягнення на службових осіб, що порушили правила охорони праці або допустили самовільний пуск зупинених дільниць, машин, цехів, обладнання і т.ін.

Органи державного нагляду можуть притягати службових осіб за порушення законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці або створення перешкод у їх діяльності можуть притягати службових осіб до дисциплінарної, адміністративної, матеріальної та кримінальної відповідальності відповідно до діючого законодавства.

3. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці

Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці здійснюють професійні спілки, їх об'єднання в особі своїх виборних органів і представників.

Професійні спілки здійснюють громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці, створенням безпечних і нешкідливих умов праці, належних виробничих та санітарно-побутових умов, забезпеченням працівників спецодягом, спецвзуттям, іншими засобами індивідуального та колективного захисту. У разі загрози життю або здоров'ю працівників професійні спілки мають право вимагати від роботодавця негайного припинення робіт на робочих місцях, виробничих дільницях, у цехах та інших структурних

підрозділах або на підприємствах чи виробництвах фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю, в цілому на період, необхідний для усунення загрози життю або здоров'ю працівників.

Професійні спілки також мають право на проведення незалежної експертизи умов праці, а також об'єктів виробничого призначення, що проектуються, будуються чи експлуатуються, на відповідність їх нормативно-правовим актам про охорону праці, брати участь у розслідуванні причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві та надавати свої висновки про них, вносити роботодавцям, державним органам управління і нагляду подання з питань охорони праці та одержувати від них аргументовану відповідь.

У разі відсутності професійної спілки на підприємстві громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці здійснює уповноважена найманими працівниками особа.